

כדורגל - קיר מפעיל

שרית פולק

קטעי המידע נלקחו מתוך האתר אאוריקה

מהי הפיסטוריה של הכדורגל ומי המציא את הכדורגל?

לא ידוע בדיוק מי אחראים ללידתו של המשחק הפופולארי הזה. כבר במאה ה-2 לפני הספירה שיחקו בסין משחק בעיטות בכדור בשם קוג'ו, שמבטאים קוז'ו. היו בו מרכיבים של מיומנות ודיוק כמו בכדורגל.

בהמשך באים היוונים ומאמצים את המשחק הזה. משחק הכדורגל היווני נקרא הפיסקירוס והוא כנראה היה הבסיס לכדורגל של הרומים, משחק שיאומץ בהתלהבות מהתרבות היוונית ויזכה לשם הרפסטום.

את המשחקים הרומיים הקדומים שיחקו אז בכדור מעור בעלי חיים וממולא בחומרים קלים. הרפסטום הזכיר את הכדורגל בן ימינו ומשחק הכדורגל האיטלקי העתיק, קאלצ'ו, כבר התחיל להיות ממש דומה.

מי שמביאים את המשחק לאנגליה הם הכובשים הרומאים של האי. כשעזבו הרומאים נשאר המשחק באי הבריטי והאנגלים יהיו אלה שיאחדו את חוקי המשחק המקומיים ויקימו במאה ה-19 התאחדות לכדורגל ויהפכו את המשחק לרשמי. בשנת 1872 התקיימה תחרות הכדורגל הרשמית הראשונה,

גביע ה-FA באותה שנה הוקמה גם נבחרת אנגליה, נבחרת הלאום הראשונה, והתקיים המשחק הרשמי הראשון שלה כנגד נבחרת סקוטית.

ליגת הכדורגל הראשונה נוסדה באנגליה ב-1888 וגביע העולם בכדורגל - המונדיאל נערך לראשונה בשנת 1930. מכאן הכדורגל התקדם והפך לספורט האהוד ביותר ולמכונת בידור וספורט שלא תאומן.

מהי הפייסטוריה של הכדורגל ומי המציא את הכדורגל?

שאלות

1. כתבו מהם שני המשחקים המוזכרים בקטע?

2. במה דומים שני המשחקים?

3. תארו כיצד נראה משחק הכדורגל בראשית דרכו כפי שעולה מתוך קטע המידע שקראתם.

4. "מכאן הכדורגל התקדם והפך לספורט האהוד ביותר ולמכונת בידור וספורט שלא תאומן". - הסבירו למי הכוונה במילה "מכאן"?

מיכן פלחקן היקר ביותר בהיסטוריה אל הכדורגל?

עד לפני זמן מה היה שחקן הכדורגל גארת' בייל השחקן שנקנה במחיר הגבוה ביותר אי-פעם. 100 מיליון יורו שילמה עבורו קבוצת הכדורגל ריאל מדריד. זה היה סכום יקר יותר מכל שחקן אחר בתולדות הכדורגל. מה שעוד יותר מדהים הוא שהשחקן הזה היה ידוע ומפורסם הרבה פחות מרונאלדו, מסי והסלבס הענקיים של הכדורגל העולמי - אלה שעלו פחות ממנו, על אף שהיו מבוקשים הרבה יותר.

שאלות

1. הכינו תעודת זהות ל"שחקן היקר ביותר בהיסטוריה של הכדורגל".
2. מהי העובדה המפתיעה המוזכרת בקטע במידע שקראתם? מדוע היא כה מפתיעה?
3. מה ניתח להסיק מעובדה זו על השחקן היקר ביותר בהיסטוריה?

מפי ביטת פווארף אל ואן באסטן אינצחח ביורו 88?

השער המדהים של מרקו ואן באסטן ההולנדי בגמר גביע היורו 1988 נחשב לשער הטוב ביותר בתולדות היורו. בעיטת וולה, יריית יעף מרהיבה שנורתה לשער, נכנסה פנימה מהצד והבהירה שהגביע הוא הולנדי.

זה לא שהשחקן הזה סיפק פעם אחת מראות כאלה. ואן באסטן "הקוסם" נהג לבצע תעלולים מרהיבים כמעט בכל משחק. הנגיחות הבלתי אפשריות שלו וההתעופפויות - כל אלה הפכו כמעט לסמל מסחרי לחלוץ הגאוני של נבחרת הולנד. זו הייתה הזכייה היחידה של הולנד בתולדות התחרות והיא הייתה מוצדקת לחלוטין.

אגב, על השער המיוחד הזה אמר ואן באסטן בצניעות משהו כמו: "זה אחד מאותם דברים שפשוט קורים, מזל שניתן לי ברגע הנכון".

שאלות

1. מהו השער הטוב ביותר בתולדות היורו?

2. ציירו את השער לפי המידע הכתוב בקטע.

3. העתיקו מתוך קטע המידע את המשפט המתאר כי השחקן המדהים כבר ביצע שערים כאלו בעבר.

מי היה הבאם הכי טוב בכל הפאנים?

השחקן האנגלי בובי מור היה אחד הבלמים הטובים בהיסטוריה. רבים מוכנים להישבע שלא היה מגן כמוהו. אפילו פלה האגדי אמר עליו פעם שהוא "המגן הטוב ביותר ששיחקתי מולו אי פעם". אז נכון, יש את הבלם האגדי וגדול שחקני גרמניה פרנץ בקנבאואר, אבל הוא הרי שיחק לא פחות בהתקפה מאשר בהגנה וקשה להגדירו כמגן בלבד. מור לעומתו, היה בלם קלאסי. קריאת המשחק שלו הייתה מצוינת ויחודית ביחס למגנים אופייניים. יכולתו להבין את המשחק בזמן אמת ולחזות את מהלכי היריבה, הפכה אותו לאחד השחקנים הטובים אי-פעם.

מעבר ליכולתו האישית כבלם, בובי מור, השחקן עם החולצה מספר 6, נחשב לגיבור כדורגל אנגלי וזאת תודות לזכיה בגביע העולמי. זה קרה בטורניר הגביע העולמי ב-1966, כשהוא היה קפטן נבחרת אנגליה בכדורגל - הקפטן היחידי שזכה להניף את גביע העולם עד היום.

שאלות

1. מי אמר את המשפט: "הוא המגן הטוב ביותר ששיחקתי מולו אי פעם"? על מי נאמר המשפט?

2. מה הפך את בובי מור לגיבור כדורגל? העתיקו מתוך הקטע.

במה ידוע פלה הברזילאי?

פלה הוא כינויו של בן העניים המוכשר שאביו היה שחקן כדורגל בעצמו, אך נפצע ולא הצליח לפרנס את משפחתו. הילד אדסון ארנטס דו נסימנטו הפך לשחקן הכדורגל הברזילאי הידוע בכינוי פלה. הוא שיחק בתור חלוץ וקשר התקפי מצליח, משנות ה-50 ועד שנות ה-70 של המאה הקודמת.

פלה הוא הכדורגלן היחיד אי-פעם שזכה בשלושה גביעי עולם. בקבוצת סנטוס שבה שיחק, הוא זכה בשלל תארים קבוצתיים ואישיים נוספים. לאורך הקריירה שלו הבקיע פלה יותר מאלף שערים!

רבים רואים בפלה את הכדורגלן הטוב בכל הזמנים. בנוסף לכך, השפעתו על הכדורגל בברזיל עצומה ויכולת המשחק של פלה, כמו גם סגנונו המרהיב, השפיעו על הכדורגל הברזילאי ושיפרו אותו מאד.

שאלות

1. כתבו מה פירוש הכינוי "פלה"?

2. מה מיוחד בכדורגלן פלה? כתבו לפחות שני דברים המוזכרים בקטע.

איזה שיר הוא הכי מביי אי-סלמ?

זה קרה בליגת הנוער בסרביה. לא יאומן אבל שם, במגרש קטן בשולי הליגות הגדולות נכבש כנראה השער הכי מהיר בתולדות הכדורגל. במהלך משחק בין שתי קבוצות צעירות (דורקול נגד פולט) התכונן השחקן ווק באקיץ' לבעוט. בניגוד לכל היגיון ובהפתעה גמורה גם לחברי קבוצתו בעט באקיץ' היישר אל השער, בו ניצב השוער היריב. הכדור נכנס היישר למקום והגול המדהים והמפתיע זכה לתשואות אינסופיות.

לאחר המשחק, בראיונות שנתן, הסביר המאמן של באקיץ' שהוא הירבה להתאמן על בעיטות כאלה, ממרחקים וזוויות לא צפויות, אל השער.

לאלות

1. הנכם שדרני ספורט המשדרים את משחק הכדורגל של ליגת הנוער בסרביה. כתבו חיבור קצר ובו "שידור חי" מתוך המגרש.

תארו את המשחק בהתלהבות, התרגשות בדיוק כמו מגישי ספורט אמיתיים.

2. מדוע לדעתכם נכתב המשפט: "לא יאומן אבל שם, במגרש קטן בשולי הליגות הגדולות" - מה הדבר בא ללמד אותנו?

מכו "א" האוהדים?

אחד המחזות היפים במגרשי הספורט הוא מחזה "הגל", שעושים אוהדי ספורט. "גל האוהדים", או "הגל המקסיקני" (Mexican Wave) כמו שהוא מכונה בחלק מהעולם, הוא מעשה של עידוד והוא נחשב מחווה של השקעה ומאמץ למען הקבוצה, סימון הערכה כללי של האוהדים לשחקנים. בשידורי ספורט ברחבי העולם ניתן לראות ש"הגל" הוא תופעה שהפכה עולמית ושאיך כמעט מי שלא משתתף בו, כולל מנהיגים וכוכבים גדולים, שנהנים להיות לרגע כמו אחד האדם.

ההערכה המקובלת גורסת שה"גל" הופיע לראשונה בשנת 1981 בארצות הברית. זה קרה במשחק הפלייאוף בין קבוצת הבייסבול אוקלנד אייז (Oakland A's) ל"ניו-יורק ינקיז", במגרש של אוקלנד אייז. במשחק שהתקיים ב-15 לאוקטובר 81, פנה אוהד אוקלנד בשם קרייזי ג'ורג' אל שאר אוהדי הקבוצה ותאם איתם את הגל. המחזה שנראה על מסכי הטלוויזיה באותו המשחק היה מרנין וללא ספק הכניס אווירה חדשה ויצירתית למגרשים. ג'ורג' ה"משוגע" הצליח "לשגע" את כל עולם הכדורגל!

אבל למען האמת יש מחלוקת על כך ויש טוענים נוספים להמצאת הגל. למשל קבוצת אוהדים שאימצה את הגל למשחקי הפוטבול האמריקאי וטוענת שהיא הפכה אותו לפופולארי ושקרייזי ג'ורג' עשה זאת רק פעם אחת. גם רוב וולר, מעודד שהפך עם הזמן לשדרן טלוויזיה מוכר באמריקה, טוען שקרייזי ג'ורג' לא יצר גל של ממש ורק האופן שבו הוא עשה זאת, זמן קצר אחריו אך גם בנסיונות הרבה יותר מוקדמים בתיכון שבו למד, הוא שיצר את הגל האמיתי והיפה כל כך, שעתיד לתפוס את העולם כולו.

כך או כך, הגל האהוב כל כך על אוהדים בכל העולם הוא דוגמה מצויינת לכוח של הגל ליצור השתלבות בקבוצות ענק למעשים משמעותיים.

מכּו "א" באוּכדיּם?

שאלות

1. כתבו שמות נוספים למחזה "הגל".

2. הגדירו מהו ה"גל"?

3. מתי הופיע ה"גל" לראשונה? היכן הוא הופיע?

4. "אבל למען האמת יש מחלוקת על כך ויש טוענים נוספים להמצאת הגל" - מה משמעות המילה אבל במשפט?

מה מיוחד בקאמפ נואו?

קאמפ נואו (Camp Nou) הוא האצטדיון הגדול באירופה ומהגדולים בעולם. המקום הזה הוא מעין בית מקדש לחובבי הכדורגל האירופי. קאמפ נואו הוא המעון של בארסה, קבוצת הכדורגל המהוללת של ברצלונה.

באצטדיון הכדורגל הקאמפ נואו, "המגרש החדש", יש כמעט 100,000 מקומות ישיבה. שטחו הכולל הוא 55,000 מטרים רבועים, מה שהופך אותו לאצטדיון הגדול באירופה ולאחד הגדולים בעולם. בשנת 1954 נערך הטקס הראשון בקאמפ נואו. אז הגיע אליו קהל של 60,000 צופים ומאז הוא המשיך להתרחב עוד ועוד. במשחק הבכורה של ברצלונה באצטדיון כבר הגיעו 90,000 צופים וכמות המושבים כיום כבר הגיעה ל-99,354 מקומות ישיבה.

באצטדיון נמצא גם המוזיאון הרשמי של מועדון הכדורגל ברצלונה, הידוע בשמו "בארסה".

לאלות

1. תארו את האצטדיון הגדול באירופה כפי שבא לידי ביטוי בקטע המידע.

2. הסבירו את המושג: "בארסה".

מי היה פוסקאש האגדי הכדורגלני הונגריה בכל הזמנים ואחד מהשחקנים הגדולים בתולדות הכדורגל?

פרנץ פושקאש האגדי היה גדול כדורגלני הונגריה בכל הזמנים ואחד מהשחקנים הגדולים בתולדות הכדורגל. הוא היה כוכב-העל הראשון בתולדות הכדורגל העולמי. כל ילד שאהב כדורגל ידע לומר שהוא רוצה להיות פושקאש כשיגדל.

כמונהיג הלא-מוכתר והקפטן של 'הקוסמים המגיירים', הנבחרת ההונגרית הגדולה של שנות ה-50, כבש החלוץ האדיר לא פחות מ-83 שערים ב-84 הופעות של הנבחרת הזו. הוא קטף בקלות מדליית זהב אולימפית והעתיד נראה שלו ושל 'הקוסמים'.

לעתיד הזה קראו מונדיאל 54'. פושקאש כבש וכבש ולא הפסיק לפלס עם נבחרתו את הדרך אל הגמר. אבל שם, שום קסם לא עזר.. החומה הגרמנית הצליחה לעצור את מלך הכדורגל העולמי והקוסמים שלו ולקחת להם את הגביע. פושקאש המאוכזב לא יזכה להניף גביע עולמי. זה יהיה הפספוס הקטן של השחקן הגדול הזה.

בגיל 79 נכנע החלוץ האגדי למחלת האלצהיימר ומת.

מי היה הסוכרסטאי הראשון בתולדות הכדורגל?

שאלות

1. העתיקו מתוך קטע המידע משפטים המתארים את גדולתו של פרנץ פושקאש.

2. מהם הישגיו של פרנץ פושקאש ?

3. מהי נקודת המפנה שקרתה ל"מלך הכדורגל"? תארו בהרחבה.

מכּוּ מַלְחָק הַכְּדוּרָגָל הַמוֹצֵי לַיְהוּדֵי הַחַיִּילִים מֵאֵי הַבְּרִיטִישׁ הַמֶּלְחָמָה?

מהי הפסקת האש של חג המולד? - זה היה סיפור מופלא של חיילים מותשים מהמלחמה האינסופית שנקלעו אליה. לרגע קט החליטו חיילים אנגלים וגרמנים שבמקום מלחמה הרג ומוות הם ישחקו זה עם זה כדורגל. אחר כך שבו להילחם...

זה קרה כ-5 חודשים לאחר פרוץ מלחמת העולם הראשונה, בחג המולד. שליח שהגיע מהצד הגרמני הציע לחיילים האנגליים שלא יירו והגרמנים גם הם הבטיחו שלא לירות. ההמשך היה מרגש - לאורך כל קו החזית, במקומות רבים, יצאו החיילים שעתידיים להילחם זה זה, החלו ללחוץ ידיים ולהחליף פריטי מזון וחפצים שונים. כך החלה "הפסקת האש של החיילים".

וברגע מסוים, באחת הנקודות, כדור שניתן על ידי אחד הצדדים לשני הפך את הצדדים לשותפים למשחק כדורגל אנגליה-גרמניה לא מתוכנן. בגלל פערי השפה הם לא הצליחו לתקשר במילים, אבל כדורגל כולם הכירו ואהבו. קסדות שימשו במשחק כשערים והוא הסתיים רק כשהכדור נקרע בגלל חוט תיל. במשחק הסתיים בניצחון של הגרמנים 2-3. בעקבות המשחק הראשון הזה התנהלו ככל הנראה משחקים נוספים במקומות שונים לאורך

הקו.

מִכּוּ מִשְׁחַק בְּכַדּוּרָא בְּמִוְצֵי שְׁנֵיכֹּל בְּחַיִּילֵיךְ מִשְׁנֵי הַצְּדִדִים בְּאַמְצֵי בְּמִלְחָמָה?

שאלות

1. תארו את המקרה המופלא שארע במהלך מלחמת העולם הראשונה.
2. מה הייתה הסיבה לכך שהחיילים האנגלים והחיילים הגרמנים לא הצליחו לתקשר?
3. תארו מה שימש את השחקנים "כשער" במשחק?
4. מה גרם למשחק להסתיים?

מה הפחד בין פוטבול אמריקאי לכדורגל?

הפוטבול האמריקאי שונה מהכדורגל. אמנם שניהם משחקי כדור קבוצתיים ומקורם במשחקי הכדור שהיו נפוצים באנגליה במאה ה-19. אבל בניגוד לשער של הכדורגל, הכדורגל האמריקאי נועד להכניס את הכדור לאזור דומה אצל היריבה, אזור שמכונה "אנד זון" (End Zone).

גם הפוטבול הוא משחק כדור קבוצתי המשלב כוח, מהירות וזריזות, אבל הוא הרבה יותר כוחני והכדור בו אינו עגול, אלא כדור אליפטי ומחודד בקצוות. במשחק זה גם משתמשים בידיים, בניגוד לכדורגל שבועטים בו רק ברגליים. בפוטבול ההתנגשויות בין שחקנים הן מקובלות, בעוד שבכדורגל הן אסורות ונחשבות לעבירות במשחק.

שאלות

1. ציירו טבלה ובה ערכו השוואה בין משחק "הפוטבול" למשחק הכדורגל. מצאו נקודות דמיון ונקודות שוני בין שני המשחקים.
2. איזה משחק אהוב עליכם יותר, כדורגל או פוטבול? נמקו את בחירתכם.

מכיוון מסך הווידאו הפדול במולק?

אצטדיון ארנה קורנתיאנס בסאו פאולו בברזיל, שנבנה בימים אלו, אינו מבנה האצטדיון הגדול ביותר. אפילו בברזיל הוא במקום ה-11 בגודלו, בין מרשי הכדורגל. אבל בתור מסך הווידאו הגדול בעולם הוא בהחלט מרשים. כל חזית האצטדיון הזה היא מסך וידאו אחד גדול - יש בו 34 אלף מנורות LED שמציגות תמונת מסך בגובה 20 מטרים וברוחב של 170 מטרים!

שאלות

1. מה מיוחד באצטדיון ארנה?
2. ציירו את האצטדיון כפי שהוא מתואר בקטע המידע.
3. האם ביקרתם באצטדיון כדורגל? כתבו חיבור קצר ובו תארו את החוויה. זכרו לשלב בכתיבתכם מילות תואר, תחושות ורגשות.

מי היה 'מכזיף באומה'?

החלוץ המרכזי הגרמני גרד מולר (או מילר) כונה בשנות ה-70 'מפציץ האומה' והיה אימתם של כל השוערים בגרמניה ובעולם. לפעמים נראה שכל הקריירה שלו כללה בעיקר הפצצות, מבאיירן מינכן ועד לנבחרת הגרמנית שבה כיכב.

עם 14 כיבושים מונדיאליים, הוא היה מלך השערים בתולדות המונדיאל. במכסיקו '70 הוא כבש 10 שערים (ועדיין הובס עם גרמניה בגמר מול ברזיל של פלה, בשיא גדולתה) ובמונדיאל הגרמני של 1974 הוא השלים 4 נוספים, כולל בגמר בו הביסה הנבחרת שלו את הולנד של קרויף).

המפציץ ממינכן ימשיך להיות אחד מגדולי החלוצים בכל הזמנים. הוא היה כבד ומעט שמנמן, הטכניקה שלו הייתה חסרה, אבל את הטילים שלו איש לא יכול היה לעצור.

את שיא המונדיאלים שלו כבר שברו מזמן רונאלדו (עם 15 שערים) וקלזזה (עם 16 שערים ומי שגם עקף את מולר בתור מלך שערי הנבחרת הגרמנית בכל הזמנים). אבל בזיכרון יישאר מולר כמי שהיה זמן רב מלך שערי המונדיאלים אי-פעם.

מי היה 'מכזיב' באומה'?

שאלות

1. מי כונה "המפציץ הלאומי"?

2. מדוע כונה כך?

3. תארו את השערים אותם כבש גרד מולר לאורך הקריירה. כתבו את כמות השערים ואת המדינה בה התקיים המשחק.

4. כתבו "אפיון דמות" לדמותו של המפציץ ממינכן כפי שעולה מתוך קטע המידע.

5. "אבל את הטילים שלו איש לא יכול היה לעצור". - מה ניתן להסיק מן המילה "אבל"?

מכרז אביזר פיצולס בכדורגל?

המונדיאל, גביע העולם בכדורגל, הוא טורניר הכדורגל החשוב ביותר בעולם, שבו מתמודדות 32 מתוך כלל הנבחרות הלאומיות לגברים החברות בפיפ"א, הגוף הבינלאומי המנהל את תחרויות הכדורגל הרשמיות.

טורניר המונדיאל נערך לראשונה ב-1930, מאז הוא נערך אחת לארבע שנים, למעט ביטולו ב-1942 וב-1946, בשל מלחמת העולם השנייה.

באליפות הראשונה ב-1930 זכתה ארגוואיי המארחת.

המנצחת בטורניר האחרון, נכון ל-2018, היא צרפת.

עם 5 זכיות במונדיאל, הקבוצה שזכתה בהכי הרבה אליפויות היא ברזיל. אחריה איטליה וגרמניה עם 4 זכיות כל אחת.

שאלות

1. תארו מהו המונדיאל בקצרה.

2. מי הן המדינות הזוכות במונדיאל המוזכרות בקטע? באילו שנים זכו במונדיאל?